

Біогеографія – наука про закономірності поширення живих організмів та їх угруповань

- Біогеографія.
- Предмет і завдання біогеографії.
- Основні етапи становлення біогеографії як науки.
- Біогеографічні дослідження на теренах України.
- Вчені-фундатори науки.

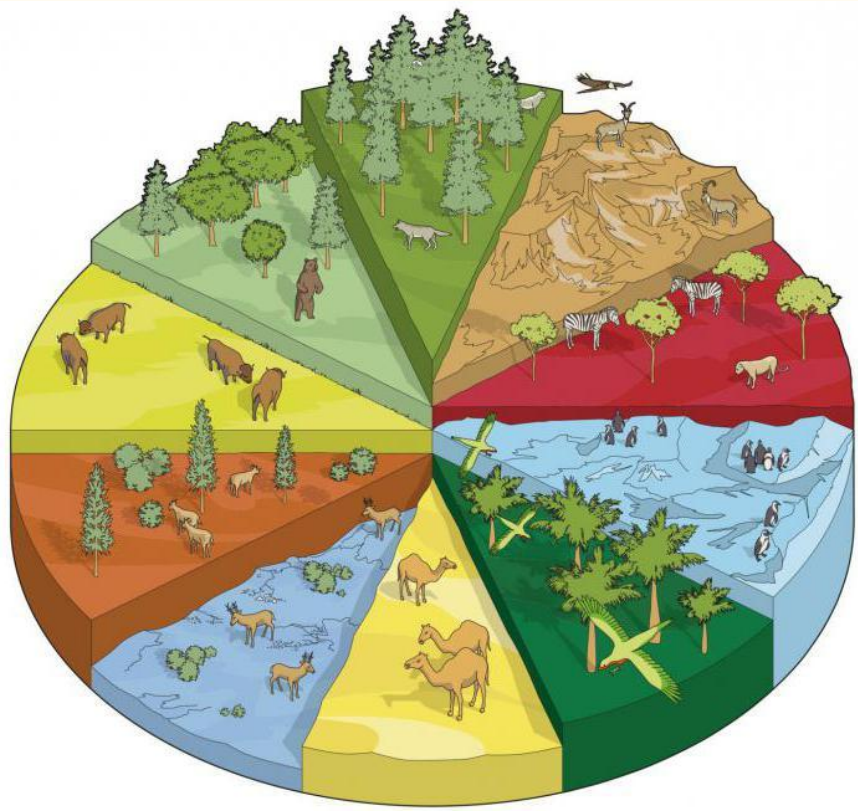
За просторово-часовим відображенням

об'єктів дослідження біогеографію відносять до природничої географії, адже її геопросторовими об'єктами є топічні, локальні, регіональні та глобальні утворення.

За часовою ознакою

біогеографія досліджує минулу, теперішню та майбутню природу живих організмів з відповідними антропогенними змінами.

Об'єкт біогеографії - біосфера.

Предмет біогеографії - передумови й закономірності що визначають географічне поширення організмів та їх угруповань, особливості біоценотичної, оселищної організації «живої речовини» біосфери.

Завдання біогеографії

- аналіз просторових закономірностей екологічних умов на Землі;
- вивчення флори і фауни різних ділянок земної кулі;
- районування земної кулі;
- складання біогеографічних карт;
- вивчення розповсюдження окремих таксонів;
- аналіз причин виникнення сучасних угруповань і історії розвитку Землі.

Підходи до вивчення проблем біогеографії

- інвентаризаційний;
- порівняльно-регіональний;
- казуальний.

Напрями біогеографії

з позицій природної класифікації організмів

- зоогеографія,
- географія рослин,
- географія грибів,
- географія мікроорганізмів,
- географія угруповань;

з позицій фізичних характеристик довкілля

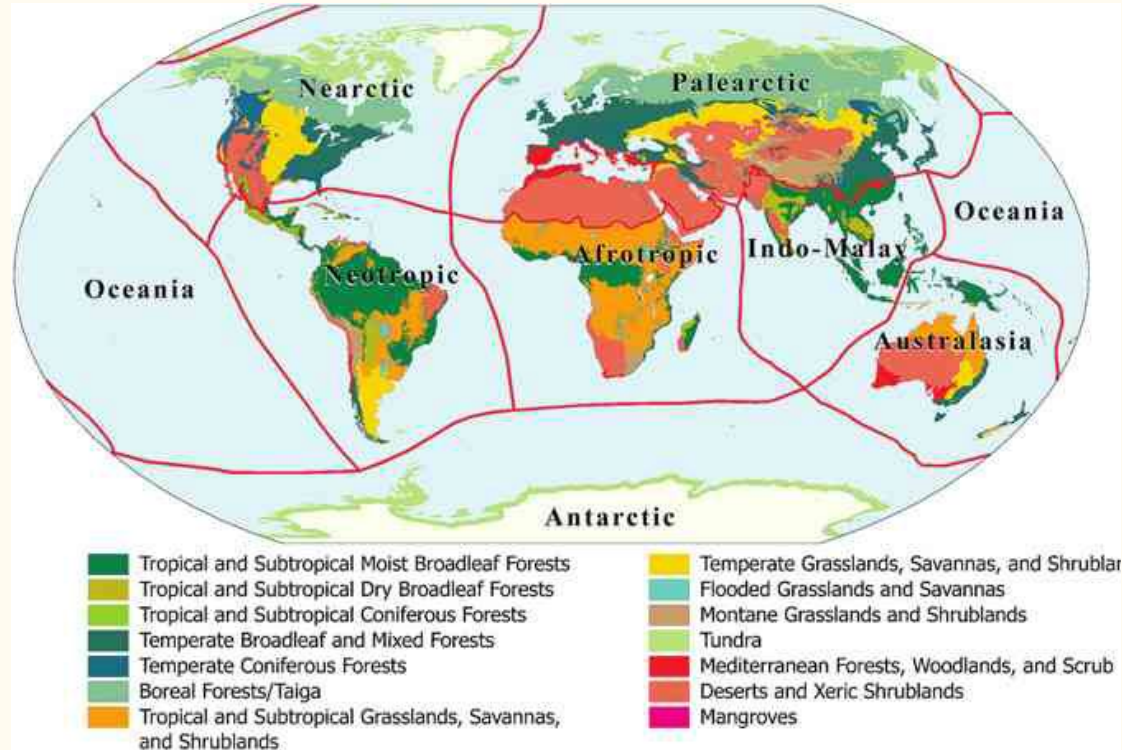
- біогеографія суші,
- морська біогеографія,
- біогеографія островів,
- внутрішньоконтинентальних водойм;

за рівнем взаємодії живих організмів між собою та з абіотичним середовищем

- ареалогія,
- флористика,
- фауністика,
- географія угруповань та екосистем
- географія ноосистем.

Розділи загальної біогеографії

- хорологія (ареалогія);
- географія окремих флор, фаун та біот;
- географія угруповань та екосистем;
- історична біогеографія.

Основні поняття біогеографії

рослинний світ

флора

рослинність

рослинний покрив

тваринний світ

фауна

тваринне населення

біота, біом, біоценоз, екосистема, біогеоценоз, вид, популяція, ареал

Період уривчастих біогеографічних даних – до початку 16 століття.

Основні наукові праці:

Арістотель «Історія тварин», «Про частини світу»,
Теофраст «Історія рослин», Страбона «Географія»,
Владимир Мономах «Повчання»,
Плінія Старший «Природна історія».

Період накопичення флористичних і фауністичних знань – початок 16 – кінець 18 століття.

Основні наукові праці:

К. Лінней «Система природи», «Види рослин»;
Ломоносов М.В. «Про шари землі»;
Ж. Бюффон «Природна історія», «Епохи природи»;
Ю. Крашенінников «Історія Сибіру».

Період виходу узагальнюючих ботаніко- і зоогеографічних праць під час панування теорії катастроф – кінець 18 – середина 19 століття.

Основні наукові праці:

Вільденов «Основи травознавства»;
А. Гумбольд «Космос»;
Декандоль «Введення в природну систему царства рослин»;
Л. Шмарда «Географія розповсюдження тварин»;
Дж. Торрі і А. Грей «Флора Північної Америки».

Період бурхливого розвитку ботанікогеографічних, зоогеографічних, екологічних досліджень – друга половина 19 століття.

Основні наукові праці:

Ч. Дарвіна «Походження видів»;
А.Н. Бекетов «Фітогеографічний нарис Європейської Росії»,
«Географія рослин»;
Н.А. Севєрцев «Вертикальний і горизонтальний розподіл тварин Туркестану»;
В.В. Докучаєв «Наші степи раніше і тепер»;
А. Ортман «Основи морської зоогеографії».

Період розробки вчення про угруповання – з початку до середини 20 століття.

Основні наукові праці:

- Ч. Елтон «Екологія тварин»;
А. Вегенер сформулював теорію дрейфу материків;
В.І. Вернадський «Біосфера»;
Л.С. Берг «Предмет і завдання географії».

Розвиток єдиної біогеографії – з середини 20 століття.

Основні наукові праці:

Л. Краузе «Панбіогеографія»; С. Матвєєв «Біогеографія Югославії»; А.Г. Воронов «Біогеографія (з основами біології)»; О.Г. Воронов «Біогеографія з основами екології»; Ж. Леме «Основи біогеографії»; П.П. Второв, Н.Н. Дроздов «Біогеографія материків»; І.К. Лопатін «Зоогеографія»; І.А. Толмачев «Вступ до географії рослин»; А. Тішкова «Сучасні проблеми біогеографії»; В. Кісільова «Біогеографія з основами екології»; М. Голубця «Від біосфери до соціосфери», «Плівка життя», «Екосистемологія»; В. Пащенко «Землезнання. Методологія природничо-географічних наук»; К. Петрова «Біогеографія з основами охорони біосфери»; Г. Адурахманова та ін. «Біогеографія» та інші.

Нові напрями сучасної біогеографії

- дослідження біорізноманіття;
- острівна біогеографія;
- вікарійна біогеографія;
- геногеографія;
- екологічна біогеографія.

Дякую за
увагу!

Питання для самоконтролю:

1. Що вивчає біогеографія?
2. У чому полягають особливості біогеографії як науки.
3. Які напрями виділяють у сучасній біогеографії?
4. Надайте характеристику об'єкту і предмету біогеографії.
5. Які етапи розвитку біогеографії виділяють? Надайте стисло їх характеристику.
6. Фундатори біогеографії та їх внесок у становлення та розвиток науки.
7. У чому полягає внесок античних вчених Аристотеля і Теофраста у становлення біогеографії?
8. У чому полягає внесок К. Лінея і Ж.Б. Ламарка у становлення біогеографії?
9. Розкрийте сутність «теорії катастроф».
10. У чому полягає внесок Ч. Дарвіна у становлення біогеографії?
11. Розкрийте сутність еволюційної теорії Ч. Дарвіна.
12. Назвіть характерні риси сучасного періоду в розвитку біогеографії.
13. Визначте особливості біоценотичного, екологічного та океанічного напрямів у біогеографії. Назвіть фундаторів цих напрямів.
14. Надайте характеристику біогеографічним дослідженням на теренах України.
15. Назвіть фундаторів біогеографічних досліджень в Україні.